

celestis excluditur: sed oēs cor-
poralem materiā suppressa
verbū apud deū vidit: et qd
verbū ipm̄ deus esset aspexit:
nec obtutu carnis ī petro īfir-
mata trepidauit. sed dei filiū
ī homīe dephendit. ut assūp-
tio corpis ad ius diuinitatis
ad vsum mentis asata ī nomē
transiret auctoris. Et moyses
quidem cū dicit et dixit deus
et fecit deus: p̄z filiūq; sig-
nauit: sed ille non ignorauit:
ego adhuc ignorabam. Deniq;
post legem populus errauit:
post euangeliū credidit. Mag-
na in diuersis virtutibus
dei gr̄a: ī illo quia mūdum
descripsit: ī isto quia mūn-
dum ignorauit. Amen.

Explicit liber tercius b̄i
Ambrosij ep̄i de v̄ginitate.

Inapit de v̄ginitate eiusdem
liber primus.

Bene accidit fr̄es
ut qm̄ tribus
libris superiorib;
de virginū lau-
dibus differuim;
viduarū tractat;

inaderet. Neq; enī īhonoras
debuim; p̄terire et a v̄ginum
p̄onio separare: quas apostoli-
ca sententia cū virginib; copu-
lauit: iux̄ qd̄ scriptum ē: et mul-
lier īnupta et virgo cogitat
que dñi sūt ut sit sancta et
corpore et spū. Cuiusāmodo

ē īnḡsterū v̄ginitatis vidua-
rum valeat et exemplis: q̄
cū vno castū cubile custodiuit
doamēto v̄ginibus sūt. deo
integritatē esse seruandam
Et propemodū non īfero-
ris virtutis ē eo abstinere
cōiugio qd̄ aliqñ delcāneit:
q̄ cōiugij oblectamēta nes-
cire: ī vtroq; fortes: ut eas et
cōiugij nō peniteat cū fidem
seruant et cōiugalia oblecta-
mentā nō alligent ne viduēt.

īfirmesq; sibi adesse nō possūt.
In hac ipsa tñ v̄tute p̄mua re-
posita sūt libertatis. Mulier
cū iūcta ē quāto tpe vir eius
vinit. Et si dormieit vir eius
libera ē: nubat cū vult tñ
ī dñō. Beator at̄ erit si sic
p̄manserit scdm̄ meū cōsi-
lium. Puto ēi q̄ et ego sp̄m̄
dei habeam. Eūdem igit̄
expressit apostolus qd̄ inter sit
cū aliā iūctā esse dixit: aliā
beatorē esse memorauit:
idq; nō tā ex suo iudicio qm̄
diuini spūs doauit īfusione
deceptū: ut celestis ista nō
humana sententia videret.

Quid vō illud qd̄ tēpo-
ribus hīs quibus fa-
mes om̄e genus orgebat
huānū? helyas ad viduam
destinat; ē. Et vide quēad-
modū p̄a singulis gr̄a re-
seruetur. Angel; ad virginē
p̄pheta ad viduam: adde q̄

gabriel ille. hic helias: ut ex a-
golorū et prophetarū numero p̄stan-
tissimi p̄ncipes videant̄ electi.
Ned nō simplex viduitatis laus
ē: n̄ virtus viduitatis accedat
Nam utiq; multe vidue. sed vna
om̄ibus antefertur: ī quo nō
tam cetero reuocantur a studio
q̄ v̄tutis prouocant̄ exēplo. Dol-
hitas igitur aiās p̄facio facit q̄
uis simplicitas ip̄a intellectus
moralis que ad virtutis exem-
plum viduas cohortetur: q̄
non professione sed merito vi-
detur vnaqueq; prestare. et
hospitalitatis apud deū gr̄tia
non p̄re: que potū aque frigi-
de dederit sicut ī euāgelio
ip̄e memorauit p̄mo eter-
nitatis remunerari aplissio
et farne breuis olei q; mēsu-
ram idesiācti affluentiaū co-
piazū vbertate cōpensari. Nā
si quis de gentilib; dixit cōmi-
nia om̄ia esse amicorū debe-
re: quātomagis dñt esse cōiā cog-
natorū? Cognati ei sum; q;
ī vnā seriem corporis copula-
mur. Ned tñ nō prescripto quo-
dam hospitalitatis fine cōclu-
dimur. Cur ei p̄pū id qd ī sc̄lo
ē putes? cū cōmune sit sc̄m.
Aut cur p̄uatos terre deputes
fructus: cū terra cōmune sit?
Resp̄ate inq; volatilia reli-
qm̄ nō serūt neq; metūt. Ceteri
quibus nichil ē propriū nich-
il deest: et sententiaē sue deus

arbitrē nouit seruare pro-
missum. Deniq; auēs nō con-
gregant et redundant. q̄ p̄
celestis pascat illas: nos autē
generalis monimēta senten-
cie ad vsus p̄prios deriuātes
om̄e inq; lignū qd h̄ ī se fruc-
tus seminis satiuū est vobis
ī escam et om̄ibus bestijs et
om̄ibus auibus et om̄ibus
serpentibus sup̄ terram. con-
gregando egem; et congre-
gando vacillamur. Non possu-
mus ei sperare promissum:
qui nō seruamus oraculū.
Alubre igit̄ ē p̄ceptū qd
hospitalitatis adūtere
ut hospitib; deseram;: q̄ nos
quoz sum; hospites mūdi. Quā
vō sancta vidua que cū fame
vzgeretur extrema venera-
tionē deo debitā reseruabat:
nec solū sibi vsurpabat ali-
menta. sed cū filio diuidebat
ne caro pigneri sup̄uineret. Mag-
nū pietatis officiū: sed reli-
gionis vberius. Nam sicut ne-
minē filio oportuit am̄ferri:
ita p̄phetam dei et filio p̄ferre
debiuit et saluti. Qui nō exigū
victū. sed vite sue om̄e substi-
diū estimanda ē detulisse que
nichil reliquit sibi: tā hospi-
talis ut totū daret: tā fidelis
ut cito credet. Ergo vidua
non abstinentia tñ corporis de-
finitur: sed v̄tute designatur:
cui p̄cepta nō ego do sed aposto-

lus tribuit: honorificentiā non
solum iparato sed genāū doctor
prij detulit dicens Viduas ho-
nora: que vere vidue sūt. Di-
qua autē vidua filios habet a
nepotes: discat p̄mū domū
suā regē et mutūā vitē redde
parentibus. Vñ adūtit vtrūq;
pietatis affectū vidue inesse
debere: ut filios diligit parētēb;
deserat. Itaq; dū obsequiū pa-
rentib; rependit. magisteriū
exercet i filios: suos seipā re-
muneratur officio. cū id qd alijs
desert sibi profiat. Hoc eī accep-
tū ē corā deo. Et ideo si cogitas
vidua que dei sūt; debes id
sequi qd dno placē didisti.
Et sup̄ quidem sancty aposto-
lus ad continētie studiū viduas
cohortatus dixit eas cogitare
que sūt dñi. Alibiāt vbi legi-
tur: vidua q̄ probata ē nō so-
lum cogitare p̄cipitur. sed etiā
sperare de dño. Que enī vera
inquit vidua ē et desolata
sperat i dñm: et instet orōni-
bus et obseruationib; nocte ac
die. Nec i merito has i repre-
hensibiles ondit esse debere:
quib; ut opus v̄tutis indicat
ita etiā honorificentiā largā de-
fertur ut etiā ab ep̄is honozēt.
Qualis at vidua eligi de-
beat ipō doctorū gētiū
sermone describitur. Non mi-
nus inqt sexaginta ānoz un-
que fuit vni; viri vxor: nō

quo senat; sola viduā facit
sed quo viduitatis merita sti-
pendia sūt senectutis. Nam
vtiq; illa p̄clarior q̄ calozē ado-
lescentie et iunioris feruescē-
tem edomat etatis ardozem.
nec mariti ḡtūā nec vberiora
desiderat oblectamētā: qm̄
que effeto iā corpe frigida se-
nectute matura enī nec talē
voluptatib; p̄t. nec sperare
de partu. Neq; vō si qua i s̄das
nuptias incideret quas vti-
q; aplia nō dāpnāt p̄cepta
quasi fructu pudoris amisso:
si rursus soluta fuerit viro ab
effectu viduitatis arretur. Ha-
bebit illa quidē ul̄ fere me-
ritū castitatis: sed probacioz
erit que alterius non fuerit
experta coniugū. In illa enī
studiū eminet castitatis: huius
at senect; aut pudor modū
uidetur fuisse nubendi. Nec
sola tñ castitas corpis vidue
fortitudo est: sed magna et
vberissima disciplina v̄tutis
q̄ i opibus bonis testimoniū
habeat: si filios educauerit
si hospicio recepit. si sanctorū
pedes lauerit. si tribulatio-
nem patiētib; submistrauerit:
si postremo omē opus bonū
fuit subsecuta. **V**ides q̄ mul-
tas v̄tutū cōprehendit disapi-
nas: primū pietatis officū:
scdm hospitalitatis studiū et
humilitatis obsequiū: terciū

miserordie misterium liberali-
tatis q̄ subsidiū. ad summā om̄is
executioē boni opis flagita-
uit. Et ideo adoleſcentiores de-
uitandas putat: eo qd̄ nō que-
ant tūte opa implere v̄tutis.
Item vana ē lapsibus ado-
lescentia: q̄a variarū ē aipi-
ditatū feruore talentis īflā-
mata etatis: boniq; doctoris
ē materiā artere p̄tū. Pri-
ma eī īstitutio est discipli-
na culpā auertere sc̄da v̄tutē
mfunde. Tamē cū faueit apls
amā illā ab adoleſcentia oc-
togenariā viduā d̄n̄icorum
opm̄ extitisse p̄nūciatā: nō
puto q̄ iuniores reuocādas
putarit a viduitatis affectu
maxiē cū dixit meli9 ē nu-
bere q̄ v̄zi. Nam v̄tq; pro
remedio nup̄cias suasit ut
peritua sanetur: nō p̄ elec-
tione p̄sarp̄it casta et cōti-
nens qd̄ sequatur. Aliud ē
eī subimie labenti: aliud sua-
dere v̄tuti. Et qd̄ de hu-
manis iudicijs loquar cum
diuinis iudicijs ī nullo gra-
uius iudei d̄m̄ lesisse pro-
dantur: qm̄ qd̄ vidue gr̄a
minorūq; iura violarent.
Hec prophetas causa vob9
rōclamat: q̄ meritū iudeis
reiectionis iueit. Hec cau-
sa sola delicti iudicam̄ miti-
gatura memoratur: Si ho-
nozetur vidua minorib9

179
q̄ delicti equi iudicij iustitia de-
feratur. Sic eī habes iudicate
pupillo et iustificate viduā: et
v̄ite disputem9 dicit d̄ns. Et
alibi pupillū et viduā susci-
piet. Et alibi viduā eī b̄ndi-
cens b̄ndicā: ī quo etiā quoq;
figura p̄textitur. Videtis gō
sancte vidue nequaq; lubzura
mūn9 custodia deferendum:
qd̄ diuine b̄ndicōis subsidijs
honoratur. Ad v̄o illud ut
ad superiora redeam9: q̄
cū ī om̄i terra esset fames
maxiā vidue tū cura dei nō
defuit atq; ad alendā eā p̄phe-
tam directus ē: In quo cum me
d̄ns admonet qd̄ ī v̄itate dir-
turus sit: ad misterium videtur
sollitare aures. Quid eī ve-
rus x̄ et eccl̄sie p̄t esse mis-
terio. Non gō otiose m̄ mul-
tas viduas vna p̄fertur. Que
eī talis ad qm̄ tantus propheta
qui ad celū rapt9 ē dirigatur.
eo p̄fertim tēpore qm̄ celum ē
clausum āms tribus et men-
sibus sex: cū facta esset fames
magna ī om̄i terra. Vbiq;
ergo fames erat: et adhuc tū
hec vidua nō egebat. Qui
sunt isti tres anni: forte illi
quib9 d̄ns v̄it ī terras et fruc-
tum iuenire nō potuit ī fia-
nea: inē qd̄ scriptū ē. ecce āni
tres sunt ex quo veni querēs
fructum ī fiainea hac et nō
iuenio. Hec ē profecto illa

vidua de qua dñm ē letare steri-
litas que non parit. erūpe et cla-
mia que nō parturit: qā multi
filiū deserte magis q̄ ei q̄ habz
virū. Et bñ vidua cui bene di-
citur: ignominie et viduita-
tis tue nō eris menor. qā ego
sum dñs q̄ facio ea. Et for-
tasse ideo vidua q̄ amisit q̄
quidē virū scdm corp̄s pas-
sionē: sed ī die iudicij filiū
homīs que amisisse visa ē
receptura. Temp̄ ei breue
inq̄t dereliqui te: ut glorio-
sius scz fidem derelicta ser-
uaret. Habent itaqz om̄s qd̄
imitentur exēplū. virgines
nupte vidue? et fortasse ideo
ecclesia. v̄go nupta vidua:
qā vnū corp̄ ī x̄o sūt. Her-
igit̄ illa vidua ē: p̄t̄ quam
verbi celestis sanctas cū esset
ī terris p̄phete sūt destinati.
Erat ei vidua q̄ sterilis erat:
sed p̄tū suo tpe reseruauit.
Dñ̄ nec illis nobis videt̄ per-
sona mediocris? qui aridam
terram vbi rigauit rore ce-
lestis: clausimqz celū nō hu-
mana vtiqz p̄tate reseruauit.
Caus ei est q̄ celū p̄t̄ aperi-
re n̄ x̄o? au quotidie de per-
tatoribz abus ecclesie cum lo-
cōgregatur. Neqz ei humane
facultatis ē diuere. p̄dria fa-
rine nō deficiet: et vas olei
nō deficiet usqz ī diem quo
dabit dñs pluuiam sup ter-

ram. Nā licet mos sit ita pro-
fari poetis. tñ h̄ vera dei
vox est. Ideo p̄missum ē qā
her dicit dñs Domini ē ei
p̄petuitatē sacramentozū spon-
dere celestū et nō defutu-
ram spiritualis exultatiois
grā polliceri. largiri mini-
menta vite. fidei signacula
dona v̄tutū.

Quid at̄ ē usqz illū diē
quo dabit dñs pluuiā
sup terram: n̄ qā descendit
fiat pluuiā ī vellus et sicut
stilladia stillantia sup trā.
In quo veteris veteris mysteriū
recordatur historie quo sanctus
geteon mustia certam̄s pre-
liator future capiens īsigne
victorie. spiritale sacramētū
vigore mentis agnouit plu-
uiam illā vbi rore esse di-
uini: q̄ p̄mo pluit ī vellus cū
terra om̄s siccitatibus estua-
ret. sc̄do v̄o iudicio vniūsa
terrā fuso ymbre madesce-
rit cū siccitas esset ī velle. Ad-
uertit ei vir p̄sagus futuri ec-
clesie rescentis īsigne. Nā
p̄mo in iudeam diuini
cepit rob̄ sermonis humescē
notus ei ī iudea deus: cū arido
fidei toa orbis vniūsa torre-
rent. Sed vbi ioseph greges
deū negare reperit et ausu
nefario īmanū delictozum
contrahē diuinitatis offensā:
tūc p̄ om̄s terras fuso ymbribz

rore celestis populis iudeorum
 estu pfidie sue cepit arefco: cu
 etiam sancta ex omib ter
 rarū ptib congregatā ppheti
 ce nubes et salutaris ymber
 apostolicus irrigarent **Hec ē**
 illa pluuia nō terrarū humido
 nō nebuloso cōcreta mōcū sed
 celestū scripturarū salubri
 p totū orbem ymber diffusa.
Ostendit igit exēplo nō oim
 esse diuine mereri miracula
 ptatis: sed eorū quib religiose
 deuotiois studia suffragant:
 et diuini eos fructu opib abdi
 cari. q reuerentia sūt celestis
 exortes **Ostendit** etiā i mysterio
 ip ad itaurandā ecclesiam
 dei filiū huāni corpis sacmēta
 suscepit. abdicato populo iudeo
 rum: quib cōsiliari et ppheta
 bñficiorū q adepti sūt miracu
 la diuinorū eo q ciuico quodā
 iudie neno i dei filiū credere
 noluerūt **Docuit** igit scriptu
 ra quāta collatio gr̄e qntū etiā
 sit min⁹ diuine bñdictionis
 i viduis: quib qm honorifi
 cencia a deo tanta confertur:
 v̄ ē adūte qualis debeat vita
 cōpetē **Docet** etiā āna quales de
 ceat viduas esse: q nō imatu
 ro mariti obitu destituta q
 mature tū glām laudis iucēt:
 non min⁹ religionis officio
 qm studio castitatis itenta.
Vidua inquit octoginta qua
 tuoz annorū. vidua que non

discedet de templo: vidua que
 ieiunijs et obseruatiōib die ac
 nocte seruiret **Vides** qualis
 vidua p̄dicat vni⁹ viri vxor
 etatis quoz iā probata pressu
 viuuda religione et effeta iā
 corpe: au diuisoriū i corpe tēplo
 colloquiū i p̄re vita i ieiunio
 que dierū noctūq tēporib⁹
 i defesse deuotiois obsequio cū
 corpis cognoscēt senectutē. pie
 tatis tū nescaret etatē **Pur** ist
 tuitur a iuuentute vidua: sic
 p̄dicat i senectute veterana:
 que viduitatē nō occasione p̄p̄
 nō i beallitate corpis: sed vir
 tutis magni magnimitate
 seruauerit **Et** cū dicat septē
 ānis eā nō viro fuisse a v̄gini
 tate sua ab adolescētie vni⁹
 studijs mchoata p̄dicat subsi
 dia senectutis

Videmur itaq triplicē
 esse castitatis virtutem:
 vnā cōiugalem. aliā vidui
 tatis. triam v̄ginitatē **Non**
 sic aliā p̄dicam⁹. ut excluda
 mus alias suis quibusqz p̄fessio
 nib⁹ ista cōducit **In** hoc etiā
 opulens disciplina: q quos p̄
 ferat habet quos reiciat non
 h̄z. atq v̄tinā nūq̄ habē posset
Ita igit v̄ginitatē p̄dicauim⁹
 ut viduas nō reicerem⁹: ita vi
 duas honoram⁹ ut suis honos
 cōiugio reseruetur **Non** nrā
 hoc p̄cepta: sed diuina testimo
 nia docent **Reminiscamur** itaq

fama

quēadmodū maria. quēadmo-
dū anna. quēadmodū susanna
laudent. Et quā nō laudes earū
tūmō p̄dicande sūt: sed disci-
pline etiā sequēde sūt. Remūsa-
mur ubi susanna ubi anna ubi
maria sūt repte: et adiutam⁹
quēadmodū singule aptis lau-
dibus p̄dicentur. et vbinam
cōmorent. **I**nupta ī paradiso
vidua ī tēplo v̄go ī secreto. **I**n
illis tardior fructus: ī v̄gine
maturior. Illas senectus p̄bat
v̄ginitas laus etatis ē: nec ad-
iumenta querit ānorū que
oīm fructus ē etatū. **A**doleſcen-
ciam decet iuuentutē ornat
āplificat senectutē om̄q; euo-
habet iustia e sue canos: ma-
tunitatē grauitatis velamen
pudoris qui deuotionē non
īpediat religionē augeat. **A**d-
uertim⁹ eī ex sequētib⁹ qā
quor ānis ī die solēpni pasche
sācta maria cū ioseph iherusalē
petebat. **V**biq; īpigra deuotio
vbiq; assiduus virgini comes
pudoris adiūgitur: nec īflat⁹
mat⁹ dñi quasi secura de me-
ritis. Sed quo meritū maius
agnouit. eo votū vber⁹ exsol-
uit: officiū copios⁹ detulit.
mūn⁹ religios⁹ uerit. misti-
cū temp⁹ impleuit. **A**dūato igit⁹
vos magis cōueit ītentas esse
studio castitatis: ne locū sinis-
tre relinquatis opinioni. que
pudiciae testimoniū ī solis

habetis morib⁹. **V**irgo enī
licet ī ea quoz maior sit morū
p̄rogatiua q̄ corpis: calūpnia-
tū integritate carnis obiuuat.
Vidua que probande subsidiū
v̄ginitatis amiserit non ī voce
obstetrans: sed ī suis moribus
habz castitatis examen.

Docuit igit⁹ scriptura q̄
attentus esse debeat et
religiosus vidue affectus. **D**o-
cuit etiā libro eodē sed alio loco
q̄ misericordē ī paupes et libe-
ralem esse cōueniat. nec pau-
pertatis debere cōtēplatione
renocari. qā liberalitas nō ni-
mulo p̄rimoniū sed largitatis
definitur affectu. **D**eniq; dñica
voce illa vidua d̄ibus ānsert⁹:
de qua dñm ē vidua hec plus
om̄ibus misit. **I**n qua moralit⁹
dñs instituit vniuersos: ne
quis a collectione m̄sterij pau-
pertatis pudore renocetur:
nec sibi diuites blandiantur
q̄ plus videantur cōferre q̄ pau-
peres. **V**berius ē eī mūn⁹ ex
paruo q̄ thesaur⁹ e maximo:
qā nō quātū datur sed quātū
resideat expendit. **N**emo plus
tribuit q̄ qui sibi nichil reliq̄t.
Quid tu diues egeni cōpatione
te iactas auro pretiosam per
humū trahens vestem: quasi
inferiora tuis et p̄ua diuitijs
honorari desideras. qā mopem
collatione viciisti. **E**t flumina
supfluunt cum redundant:

121
tū graaor haustus ē rimilo ē
Spumāt et musta dū feruent:
nec dāpnū putat agricola qd
defluerit. Venientibus arcibus dū
redit messis firmēta desiliūt:
sed defiaentib⁹ messibus nō
defiat ydzia de farina et plē
olei testa desudat. Exinani
ut tū dolia diuitū fuerat:
cū vidue pauxillulū oleariū
redundaret. Non g⁹ qd fasti
dio expuas: sed quātum de
uonone conferas estimandū
ē. Deniq; nulla plus tribuit
q̄ illa que de filiorū alimētis
pauit pphetam: et ideo qā
nulla plus contulit nulla pl⁹
meruit. Hec moralit.

D Et iustice tū despexeris
hac mulierē: duo era
i gazophilaciū mittentē. Mag
na plane femā que diuino
iudicio meruit omib⁹ anfer
ri: ne forte sit illa que de fide
sua ad subsidiū homī duo testa
menta contulerit. Et ideo nō
plus feat: nec quisq; homī quā
titatē potuit collacōis ei⁹ equa
re q̄ fidem cū misericordia co
pularit. Et tu igit⁹ quecūq; vi
tam studio viduitatis exerēs:
nec dubites ad gazophilaciū
duo era deferre uel fidei ple
na ul ḡnie. Felix illa que de the
sauro suo integram regis yma
ginē proferat. Thesaur⁹ tuus
sapiā. thesaur⁹ tuus castitas
az iusticia ē: thesaurus tuus

bon⁹ sapiā. Intellecto bon⁹ qual
ille thesaur⁹ fuit: de quo ma
gorū miri aurū thus et mirrā
cū adorarent dnm protulerūt:
auro regis potentā declarātes
deū thure venerantes. mirra
resurrectionē corp⁹ cōfiteēs.
Habes et tu thesaurū hunc
si i te requiras: habem⁹ etenū
thesaurū i vasis fictilibus: ha
bes aurū qd conferas. Nō enī
renitentis metalli p̄cū de te
deus exigit: sed illud aurū qd
iudicij die ignis exurere: nec
dona p̄iosa deposat: sed odore
fidei quē altaria cordis tui exalēt
et religiose mētis spiret affec
tus. Ex hō igit⁹ thesauro nō solū
magorum tū tria munera:
sed etiā duo vidue era promū
tur: i quib⁹ integra celestis yma
go regis effulgeat: splendor gle
ci⁹ et ymago substācie.

B Ona et illa plane laborio
se stapēdia castitatis: que
de suo ope cotidianoq; penso cō
ferat vidua a nocturnis parit
ac diurnis iugi exercens labore
pensa tēporibus et pudiciāe quel
tuose puigil ope mercedē cōgre
gans: ut itemeratū defuncti cō
iugis cubile custodiat: alere dul
res liberos possit mūstrare pau
peribus. Hec ē p̄ferenda diuitib⁹:
h⁹ ē q̄ iudiciū x⁹ nō timebit. Hāc
emulamū filie: bonū ē emula
ri i bono semp: emulamū bona
meliora carismata. Spectat nos

dn̄s sp̄ spectat inq̄ ihesus n̄ ad
gazo phylaciū acceditis: et de bo-
nozū opm̄ mercedib⁹ sapē puta-
tis egētib⁹ conferendā. Quātū
ē igit̄ ut era tua cōferas et corp⁹
xp̄i acquiras. Noli ḡo vana pro-
dure ī cōspectu dn̄i dei tui: va-
cua misericordie. vacua fidei.
vacua castitatis. Non ē iānes
dn̄s sed v̄tutib⁹ opimas spectare
ihesus et laudare consuevit.
Videat te adolefcentida laborā-
tem: videat m̄strantē. Hec ē
eī merces quā deo debes: ut
de aliarū quoq; profectib⁹ mer-
cedem tuā deo conferas. Nul-
la merces deo melior: qm̄ ea
que h̄ pietatis munera.

Al v̄o mediocritas tibi vi-
dua illa videtur noemi:
que viduitatē suā messis ma-
nipulis sustentabat aliene quam
eius grauem alebat nurus. Nā
hoc quoq; et ad subsidiū et ad gra-
ciam proficit iuduarū: ut ita
istituant nurus suas: quas pos-
sint in h̄is mature habere sub-
sidiū senectutis: et q̄i stipēdiū
magisterij sui mercedem quoq;
sue cape discipline. Et̄i que b̄n̄
instiuerit b̄n̄ erudierit nurū
suam. rith̄ ei desse nō poterit
que viduitatē socrus p̄ne do-
m̄i p̄ferat: et si v̄v̄ quoq; ei⁹
mortuus fuerit nō relinquat t̄n̄:
alat inopem. soletur merentē
nec dimissa discedat. Mesat
eī ege optima disciplina. Dit

illa noemi duobus destituta
filijs et marito: que fructus
fecunditatis amiserat. pietatis
emolumenta nō perdidit.
nā et solaciū meroris et sub-
sidiū paupertatis iuēt.

Videtur sc̄e seie q̄ secūda
sit vidua prole suozū
meritorū. v̄tūq; sobole que
perire nō possit. Bona igit̄
vidua egere nō nouit: et si
fesse fuerit etatis et sup̄me
etatis paupertatis erudiciois
t̄n̄ sue solet habē mercedē:
et si proximi defuerit iue-
nit t̄n̄ extraneos q̄ matrem
colant. reuerentur parētē:
paruis q; alimētōzū sup̄tib⁹
mercedem cupiant sue cōmē-
dacionis acquirē. Plus et̄i
vidue rependūt merita: q̄
abus querit sup̄t̄ imp̄dit.
Ded̄ tristes videtur dure dies
et lacrimis tēp̄ exige: hoc
beatior qd̄ p̄petua sibi gau-
dia exiguis fletibus emit-
pui⁹q; momētis t̄pa acq̄rit
eterna. Quib⁹ b̄n̄ dicit: b̄tē
tristes ip̄e eī ridebitis. Quis
igitur falsas p̄nc̄ū ymagi-
nes gaudiorū? future secu-
ritatis p̄ferat voluptati. An
despicabilis nobis autor vi-
detur ille dn̄ia corp̄is autor
electus: qui cinerem sicut
panem māducabat et po-
tim cū fletu miscebat. ut
vespertinus lacrimis matu-

182

tine sibi leticiam redēpāōis ac-
quireret. **U**nde igitur pluri-
mū gaudere meruit n̄ q̄a plu-
rimū flevit. et tūq̄ lacrimaz
suarū p̄ao future sibi gl̄e gra-
ciam cōparavit. **H**abet igitur
vidua bonā cōmendationis
f̄materiā sue. ut dū virū
luget flectat seculū: et ī p̄p̄
p̄mptu sint lacime redemp-
trici dū penduntur mortuis
viventib⁹ profutire. **P**aratus
ē mestitudine aī fletus oculorū
miseriam conaliat. laborē mi-
nuūt. dolorē ablenat. servat pu-
dore: nec iā sibi misera videtur
que cōsolationē h̄z ī lacrimis. in
quibus sūt caritatis stipendia
pietatis officia. **D**ed nec forti-
tudo bone vidue deesse cōsue-
nit. **H**ec ē aī vera fortitudo que
nature vsū. sexus ifirmitatē
mentis deuotione transgreditur.
qualis illa fuit cui⁹ nomen
iudith que viros obsidione
fractos paulos metu tabidos
sola potuit a colluuiione re-
uocare ab hoste defendere.
Et ut legim⁹ cū holofernes
successu multorū terribilis
prelorū intra muros innume-
ra virozū milia coegisset ar-
matis pauentib⁹ et de extrema
iam sorte tractantib⁹ ex murū
proressit: et illo prestancia ex-
eratu quem liberavit. et ea
fortior quē fugavit. **D**ed ut dis-
cas mature viduitatis affectū:

seriem ip̄am p̄sequē scripturarū
A diebus ē viri sui quib⁹ ille
defunct⁹ ē vestem iocūditatis
deposuit meroris assūpsit: p̄
omēs dies itenta ieiunio. **S**ab-
bato tm̄ et dominica sacratariū
q̄ tēporib⁹ feriarū non refec-
tioni indulgens sed religioni
deferens. **H**oc ē aī siue mandu-
catis siue bibitis ī noīe ih̄u xp̄i
agenda esse oīa: ut etiā ip̄a re-
fectio corporalis sacro religiois
cultū deferat. **D**iuertim⁹ igitur
meroribus et cotidianis robo-
rata ieiunijs sancta iudith q̄
scli oblectamenta nō querebat
p̄uili negligens. mortis q̄ con-
tempti fortior. ut cōmento stue-
ret ~~domū~~ dolū. uestem illā
iocūditatis q̄ viente viro uesti-
re solebat se induit quasi pla-
nitura viro si patriā liberaret.
Ded virū aliū videbat cui pla-
cere querebat. illū vtrūq̄ de quo
dn̄s est. **P**ost me venit vir: qui
cū me fact⁹ ē. Et bñ pugnati-
ra cōiugales resumpsit ornatus:
quia monimēta cōiugij arma
sunt castitatis. **R**ez enim vidua
alijs placere posset aut vincere.
Quid cetera prosequamur
q̄d int̄ milia hostiū casta p̄mā
sit. **S**ed ei⁹ sapienciā p̄dicem⁹
q̄d hui⁹ temō est cōmentata
cōsiliū. ut dū potētē elegit
itēperanciā a se iferorū ar-
ceret. occasiōē prepararet vito-
rie abstinentie meritū. pudicie

gracia reseruaret. Nec abo em
ut legitur maculata nec adulte
rio: non minore seruate castita
tis ex hostibus reuexit triumphum
quam patrie liberate. Quod sobrie
tatem loquar. Temperantia est
virtus feminarum. Inebriatis vi
no viris et somno sepultis abstu
lit vidua gladium: exercuit ma
num: bellatoris absudit caput:
per medias hostium acies itemera
ta processit.

Aditis igitur quantum nocere
mulieribus possit ebrie
tas: quam viros sic soluit ut vin
cantur a feminis. Esto ergo vidua
temperans: casta primum a vino. ut
possis esse casta ab adulterio.
Nequaquam ille te temptabit: si vna
non temptent. Nam si iudith bi
bisset dormisset cum adultero:
sed quia non bibit hanc difficile e
brios exercitum vni? Sobrietatis
et euincere potuit et elude. Nec
dextera tantum hoc opus sed maiora
trophaea sapientie: nam manu so
lum holofernem vicit consilio at
omnem hostium vicit exercitum. Dis
pensato est holofernis capite quod
viroz consilio non potuit exco
gitari suorum exivit animos hostium
fregit: suos pudore exantans.
hostes quoz terrore prellens
eosque celsi sunt et fugati. Ita vna
vidue temperantia atque sobrietatis
non solum naturam suam vicit: sed
quod est amplius fecit etiam viros for
tiores. Nec hijs tantum data sunt

sibus cui utique gaudere et exul
tare licebat tanta victoria: vi
duitatis non reliquit officium:
sed contemptis omnibus quae eius nup
tias ambiebant. vestem iocundi
tatis deposuit. viduitatis re
sumpsit: nec triumphorum suorum
armavit ornatus illos est
mansisse meliores quibus vicia
corpore quam quibus hostium arma
vincuntur. **A**t ne vna vidua
tantum hoc opus immutabile alijs
videatur implese: plures alias
vel parules vel proxime fuisse
obitatis nequaquam dubitandum
videtur. Vna est seges plu
rimas spicas fructu refertat
ferre consuevit: nec dubites
illam veterum segetem temporum
templurum feminarum moribus
fecundasse. Sed quia prolixum
est complecti omnes cognoscite a
lias: et praeputie debora cuius
nobis septima prodidit obituem.
Hec est docuit non solum viri auxi
lio viduas non ege: verum etiam
viris posse esse subsidio: que
nec sexus infirmitate reuoca
ta: munia virorum obeunda
suscepit. et suscepta cumula
Denique iudei cum iudicum re
gerentur arbitrio: qui virili
non poterant vel equitate regi
uel virtute defendi: bellis
hinc inde ardentibus debora
sibi cuius regerentur iudicio
coaptarunt. Itaque multa milia
viroz vna vidua et in parte

iudex
 rexit: et ab hoste defendit mul-
 ti iudices i israhel: sed nulla
 an femina multi iudices post
 ihesu. sed nulla ppheta. Et ideo
 lectu iustius puto esse iudicium:
 et eius gesta arbitror esse descripta:
 ne mulieres a dntibus offi-
 cio sexus i firmitate reuocentur.
Widua populos regit: vidua
 dnat exercitum: vidua duces
 eligit: vidua bella disponit ma-
 dat triumphos. Non go natura
 e rea culpe: nec i firmitati ob-
 noxia. **Strenuus** ei no sexus:
 sed virtus facit. Et i pace quide
 nulla querimonia null error
 mulieris iuenitur: cu plerum-
 q non mediocri peccatoru
 auctores populo suo iudices
 extitissent. **Ubi** vo chananei
 gens ferox prelio et affluen-
 au caq copiaru opima **Infirma**
 successu hostiles i populum
 iudeoru aios extulerunt: vi-
 dua p ceteris bellicos i strux-
 it apparatus. Et ut discas no
 publicis copijs domesticas ne-
 cessitates fuisse subnixas: sed
 domesticis disciplinis minus
 publicu gubernatum: domo
 propria filiu dnce producit
 exercitus. **Ut** agnoscat qd
 possit instatuere vidua bella-
 torem: que quasi mat erudi-
 uit: quasi iudex pposuit qsi
 fortis instituit: quasi pphetes
 victorie certa transmisit. **De-**
 niq in mulieris manu sum-

ma fuisse victorie docet barath
 filius dicens. **Nisi** tu veneris
 metu no ibo: quia no noui die
 i qua dirigit dno angelu suu
 metu. **Quata** go ista femine
 virtus au dux dicit exercitus:
 n tu veneris non ibo: quata
 inquã vidua fortitudo. qa pe-
 riculis filiu nec matno reuo-
 cat affectu. ymo ad victoriam
 filiu studio matris hortatur di-
 cens. qd i manu sit mulieris
 suma victorie. **Deboza** prelij
 ergo pphetauit euentum: ba-
 rath iussus produxit exercitu:
 ialeb cepit triumphum. **Huius** ei
 ppheta deboze militauit que
 misit nobis ortum surrectu-
 re ex gentibus ecclesie reue-
 lauit: cu triumphus de ysara
 spiritali. hoc e de aduersarijs
 potestatibus quereretur. **Nob**
 igit prophetaru oraacula di-
 mictarum: nobis illa prophe-
 tarum iudicia et arma vice-
 runt: et ideo no populus iudeo-
 rum. **Sed** eam ialeb victoria de
 hoste quesuit. **Infelix** ergo
 populus: qui hostem que fu-
 gauit psequi fidei virtute no
 potuit. **Itaq** illozu delicto sa-
 lus gentibus: illozu desidia
 nobis seruata e victoria. **Ia-**
 leb ergo prostravit ysaram:
 que tamen thouisco dnce. hoc
 ei significat interpretatio ba-
 rath manu veteru fugauit
 iudeoru. **Frequenter** enim

ut legimus? omnibus et mysterijs
phetarum celestia primum affuere
subsidia: sed hys iam tunc de nequi-
tibus spiritualibus victoria pabatur
quibus dicitur in ewangelio. beate
benedicti primum mei possidete reg-
num vobis paratum a constitutione
mundi. **E**ccllesia autem non armis
secularibus vincat aduersarios po-
testates: sed armis spiritualibus
quae sunt foras deo ad destruendas
inimicas et altitudinem ne-
quicie spiritualis. Et ideo sifare-
situs lactis poculo restingitur:
quia ratione superatur. **Q**uid est no-
bis salutare ad escam: hoc aduer-
sarie perit letale ad firmitatem.
Arma enim fides: arma eccliesie
ordo est: que aduersarium vincat.
Ergo secundum hystoriam ad pro-
tandos animos feminarum femina
iudicauit: seiam disposuit. femina
phetauit: seiam triumphauit et pri-
uaribus intimata copijs imperio
vivos docuit militare femineo:
secundum mysterium vero fidei milicia
eccliesie victoria est. Non ergo habe-
tis quod per naturam vos excusetis
femine: non habetis vidue quae
ad infirmitatem sexus ad amif-
sionem subsidij maritalis mo-
bilitatem oram referre possitis.
Datis vnicuique presidij est: si
virtus animi non desit. Et ipse
in viduis frequens processus etiam
minimie pudoris est: et ipsi
amissi coniugis dolor. vsus opis
domus cura sollicitudo liberorum

noxiam pudori solet arcere lasci-
uiam: atque ipse lugubris habitus
pompa fimbriis. Fletus assiduus
et meste fronti in arantibus rugis
ipressa tristitia. petulantium oculi-
los premit: restinguit libidines
praeceps auertit aspectus. **B**on-
custos pudoris pietatis dolor:
non obrepat dolor culpa si cura
non desit.

Quid istis igitur vidue sub-
sidio vobis non egere na-
ture: et posse salubritatem tene-
consilij: nec domestico indige-
presidio: que etiam publice po-
testatis apicem pontenae ven-
dicare. **D**ed fortasse dicit aliqua
ei tolerabilem viduitatem cui
profluant res sedes: aduersis
vero viduas cito frangi facile
sunt. **D**e quo et ipse docem
vsu leta viduis lubrica magis
esse quam seria. **T**amen scriptu-
rarum instrumur exemplis
firmitatibus quorum viduarum
non desse solere subsidia: fa-
aliis quae quae ceteris diuina atque
humana suppete. si bene filios in-
stituant generos legant. **D**e-
niq; cum socrus symonis mag-
nis detineretur febris? petrus
et andreas rogauerunt dominum
pro ea: et stans super illam in-
perauit febris? et remisit illam:
et continuo surgens ministra-
bat illis. **M**agnis magis tene-
batur febris: et rogauerunt
illum pro ea. **E**t tu habes proxi-

mos qui deo pro te supplicet: ha-
 bes apostolos proximos: habes
 martires proximos: si ipa mar-
 turibus deuotionis societate me
 quos muneribus appropinques
 Proximus ei e qui misericordia
 fecit **F**ac et tu misericordiam:
 et eris petro prima Non
 sanguis necessitudo sed virtus
 cognatio proximos facit: qui
 non i carne ambulamus sed
 in spu. **A**ma go pmutatem
 petri. affinitatem andree:
 pro te rogent et recedant a
 pudicitate tue verbo dei pulse
 surgas ilico qm terris iacebas
 et x^o mistres: nra at consacio
 i celis e vni et saluatore expectamus
 dnm ihm. **N**emo ergo
 iacens x^o ministrat a ministra
 pauperi: et ministras x^o. **S**icut
 ei vni horu feastis inquit
 feastis. **H**abetis go vidue auxi-
 lum: si tales vobis generos pos-
 teritatis vze patronos tales
 proximos eligatis. **F**igo ro-
 gauerunt pro vidua petrus et
 andreas. **V**ina existat aliquis
 qui ta cito possit rogare p nob
 ul certe iste qui pro socru ro-
 gat petrus et andreas frater
 eius. **T**u e pro affinitate po-
 terant: nuc ia possunt pro
 nobis et pro omnibus ipetrare
Videtur ei qd magno paco
 obnoxia minus ydonea sit que
 pro se preteritur certe que pro
 se impetret. **A**dhibeat igitur

ad medicu alios pator ed: egru
 n ad eos alioru precibus medi-
 cis fuerit iuitatus pro se ro-
 gare non possunt. **I**nfirmia e
 raro mens egra e: et petta-
 toru vinculis ipedita ad me-
 dici illis sedem debile non
 pt explicare vestigiū. **O**bs-
 crandi sunt angeli pro no-
 bis qui nobis ad psidiu dati
 sunt: mres obsecrandi quo-
 rum videmur nobis quoddā
 pignoris patrociniū vendi-
 care: possunt pro pctis roga-
 re nris: qui proprio sanguine
 ead si q habuerūt pta lauerūt.
Isti ei sunt martires dei nri pre-
 sules: speculatores vite actiuq
 nrozū. **N**on erubescam eos in-
 tercessores me infirmitatis adhi-
 bere: qui et ipi infirmitate corpis
 ead cu vincerēt cognouerunt.
Inuent go petri socrus qui pro se
 rogarent: et tu vidua iuenis
 qui pro te supplicent. **S**i quasi
 vera vidua et desolata i deū
 speres. **M**istes obsecrationibus:
 afficias corpus tuū quasi cotidie
 moriens: ut moriendo reni-
 uiscas: fugias delicias ut ead
 egra saneris. **S**ū vidua q i de-
 licijs e: viuens mortua est.
Dublata e tibi causa nubendi:
 habes qui pro te intredūt. **N**e
 dixeris desolata sum. **Q**uere
 la nupture e. **N**e dixeris sola
 sum. **C**astitas solitudinē qrit:
 pudica secretū: ipudica conuētū.

Bed negotiū habes et intercessorē
Adūsariū vereris apud iudicē.
Pro te dñs iterueit dicens In
duate pupillo: et iustificate vi
duam. **B**ed patrimoniū vis tue
ri: **M**anū ē timoris patrimoniū:
qđ melius regit vidua qđ nupta.
Seruus peccauit ignosce: me
lius ē ei alteri culpam feras
qm tuā p̄dis. **S**eruis nubere
licet: non h̄z timen simplex
voluntas: causam non quero
Cur fingitur? si honestum pu
tas facere. **D**i incongruū sile:
ne accuses deū? ne accuses pro
pinquos qđ presidia tibi de
sint. **U**tinam non desit volū
tas. **R**e te consule liberis di
cas: quibus matrem eripis.
Est etiā qđ facultati licet: eta
ti non licet. **C**ur matne parā
tur nuptie int̄ nuptias filia
rū? et plerūq; post nuptias.
Cur adulta filia disat prius
sponsū nr̄is qđ suū erubescē?
Quasi profiteor ut pestē mu
tates. non ut flāmeū sumēs
ut a sepulchro recederes nō
thalamū preparares. **Q**uid
sibi vult noua nupta post
generos. **Q**uā inderozū est
iuniores habē liberos qđ ne
potes. **B**ed ad ppositū reuer
tamur: ne qui nr̄ozū dolem
vulnera patrozū medicū relin
quamus: et dñi alienis me
demur vlcērib; vlcera mā
amulemūs.

Rogat̄ qđ h̄ medic; ne
timeas: quia magnū
ē dñs et fortasse ad e
gram dignabit̄ venire. **V**e
nit ei dñs ad nos sepe de celo:
nec solū diuites sed etiā pau
peres volet et seruos pau
perū visitare. **V**eit et nūc ro
gat̄ ad dñm socrum petri et
stans sup illam impauit fe
bri et remisit illam: et cōtinuo
fur surgens nūstrabat illi. **D**i
aut dignū memoria ita dig
nis de siderio: dignū etiam
caritate dñre i singulos dig
natiois affectū et facta miran
da. **V**isitare viduas nō de
dignatur: et tugurij vilis pe
netralia angusta succedē. **Q**uā
deus iperat: quasi homo visi
tat. **G**ras̄ euangelio p̄ qđ
etiā nos qui oculis nr̄is ve
nientem i hūc mūdū non
vidim; xpm videmur ei
dñi facta ei; legim; int̄esse:
ut sicut illi quibus appinqua
bat fidem ~~mutabantur~~ mutua
bant̄ ex eo: ita etiā nobis dñi
gestis ei; credim; appropiquet.
Vides qualia h̄z genera sani
tati. **I**mperat febri. iperat
spitib; imūdis: alibi ipē ipo
nit manū. **N**on solū igitur
verbo: sed etiā tactu egros
curare consuevit. **E**t tu igit̄
que varijs mūdi estuas ai
piditatibus uel forma vni
aliā; capta ul perimua. ro

ga x^m: adhibe medicam porrige
 ei dexteram tuam tangit iterio
 ra de manu uerbiq; celestis
 gratia interioru uenas scrutet^r
 aioru: pulset dei dextera secre
 ta cordis Alij oculos luto il
 linit et uide possint: creator
 q; om̄ docet nos nre memo
 res debe esse nature et corpis
 terne uilitatem Nemo eni
 magis pt uide diuina: nisi
 qui huilitate cofaencia sui
 nescit extolli Alius sacerdoti
 se offerri papitur: ut care
 tpeuū lepre possit exuiuis
Holus ei mentis et aie potest
 seruare mundicia: qui ei sac
 doti se nouit offerre: que
 pro patris nris accepimus ad
 uocati: illu utiq; au dicitur
 tu es sacerdos in etnu scdm
 ordmē melchisedech **N**ec
 uereare mora aliquā sani
 tatis: nescit ipedimentū qui
 sanat a x^o **O**pus ē ut reme
 diū adhibeas qd accepis **S**i
 mul ei ut pceptū dedit re
 cus uidet palin abulat mu
 tus loquitur. surdus audit:
 febriens mīstrat. lunaticus li
 berat **E**t tu igit qm̄ i deo
 re aliau rei cupiditate lang
 uescis. obsecra dnm. fidem
 deser. nec ullam timeas mo
 ram ubi adest ratio adest ver
 bum fugatur cupiditas libi
 do discedit. ne confessio nis
 uerearis offensam ymo ma

gis plume p rogatiua In con
 tinenti ei que morbo an cor
 pis laborabas: xpo icipies
 mīstrare i

Potest eis h^o loco uideri
 petrus socrus. affectio
 uoluntatis: et quasi future
 semen posteritatis assupserit
 q; uiauiq; uoluntas sua poste
 ritatis ē autor **E**t uolūtate ei
 sapiā nascat^r qm̄ sapiens i ma
 trimoniū asalat sibi dicens:
 Apolui go hanc adduce m̄ i con
 uigiū **E**rgo uoluntas illa que
 primo uariarū esabus cupidi
 tatum madesacta languiebat
 postea p apostolatus officium
 i mīsteriū xpi iā robusta sur
 rexit: simul qualis esse de
 beat que x^o mīstrat ostēdit^r
Oportet eā pmo carere va
 riarū illecebris uoluptatū:
 uitare in etnu corpis amiq;
 languorem: ut corpus et sag
 uinem xpi mīstret **N**ec ei
 pt quisq; patris suis eger **N**u
 nimeq; sanus imortalū sani
 tatum remedia mīstrare
Wide qd agas sacerdos: ne
 febrienti manu xpi corpus
 attingas **P**rius curare: ut
 mīstrare possis **S**i mūd^o eos
 qui fuerant an leprosi xpus
 iubet occurre sacerdotibus:
 quātomagis mūdū cōuenit
 esse sacerdotē **N**on hz igit^r
 qd moleste ferat illa uidua:
 qd sibi non pepercerim qm̄

ni nō pro **S**urrexit ita inq̄ pe-
tri sorus: et m̄strabat illis **E**t
bñ surrexit: sacramenti eī typū
iā gr̄a apostolica m̄strabat **P**ro
p̄xiū at̄ ē surge xpi m̄stros:
m̄e qd̄ sc̄ptū est **S**urge qui dor-
mīs et exurge a mortuis **D**i-
dicim⁹ eī nec s̄ptib⁹ egere vi-
duas que donare cōsuerūt: nec
subsidiū quibus sepe ī p̄ualis
maxis defense copie sunt vno
rum maritalia hys quoz offi-
cia ul̄ a generis uel a proxis
facile solere reparari: esse eā
t̄ eis diuinā misericordiā &
p̄optiozem: et ideo cū sup̄petē
non videatur causa nubendi
studiū abesse debere: qd̄ tñ
pro consilio dicim⁹ nō p̄ pre-
cepto īperam⁹ p̄uocātes po-
tius viduā q̄ ligantes **N**eq̄
eī prohibem⁹ secūdas nuptias:
sed non suadem⁹ **A**lia ē eī īfir-
mitatis cōtemplatio: alia gr̄a
castitatis. **P**olus dico nō phibe⁹
secūdas nuptias: sed nō probam⁹
sepe repetitas. **N**eq̄ eī quidiq̄
licet: et decet. **Q**uā m̄ licent
dixit apostolus: sed nō oīa s̄
utilia **E**t vinū bibē licet: sed
plurimū nō decet. **L**icet q̄ mi-
bere: sed ē pulchri⁹ abstinē
Dūt eī vincula nuptiarum:
vultis scire que vincula: **Q**ue
sub vno ē m̄r vniēte vno le-
gi ligata ē: si at̄ mortuus fue-
rit vir soluta ē a lege viri.
Probatū ē igit̄ vinculū esse

cōiugū: quo m̄r ligat⁹ et sol-
uitur **B**ona mutui amoris
gr̄a: sed maior ē seruitus.
Neq̄ eī m̄r sui corpis p̄tatem
h̄ sed vir **E**t ne forte cōiugij
tibi videatur esse sed seruis:
similit̄ et vir sui corpis p̄tate
nō h̄ sed m̄r **Q**uāta igitur
cōiugij necessitas: que subi-
at alteri eā forcioze **M**u-
tuis eī necessitatib⁹ ab utroq̄
seruitur: nec t̄peranti licet
iugo subduce caput cū alte-
rius ītemperāne seruien-
dū sit **P**recio inq̄ empti es-
tis: nolite fieri serui hominū
Vidētis q̄ euident̄ cōiugal
sit diffinitio seruitutis **N**ō
ego hoc dico sed apostolus:
nec ille sed xp̄s qui ī eo lo-
quebatur **E**t hanc vtiq̄ ser-
uitutē de bonis cōiugij
diffiniuit **N**āq̄ sic habes su-
pra **S**anctificatus ē eī vir īfi-
delis p̄ mulierē fidelem **E**t
infra **Q**uō si īfidelis discedit
discedat: non ē seruituti de-
ditus frater aut soror ī talib⁹
Di igit̄ bonū cōiugū serui-
tus est: malū qd̄ ē q̄ neque
unt se t̄uicem **S**anctificare sed
p̄dere **D**ed ut ad gr̄a virtu-
tis viduas exhortamur: ita
eā ad eccl̄ie disciplinā fe-
minas p̄uocamur: que
eccl̄ia constat ex om̄ibus
Et licet v̄ grex cōster ex oī-
bus: grex tñ t̄ alijs pabulo

uestitur: talys tñ adhuc lacte
 nutritur: quibus lupi illi qui
 latent i vestimēto ouiu sūt
 cauendi abstinecie specie p̄
 tendentes. prouocātes at̄ ipe
 ranae feditate. **E**t q̄a sūt
 valida onera castitatis at̄ ip̄i
 ea attinge digitis non queāt
 ab alijs sup̄ modū exigunt:
 at̄ ip̄i seruare nec modū pos
 sint. sed iusto sub fasce succū
 bant. **M**ensura ei oneris pro
 mēsurā debet esse gestantis:
 alioqū ipositū humeris fit
 ruina ubi vectoris ē i firmi
 tas. **N**am et i fāciū fauces
 strangulat esca robustior. **E**t
 ideo sicut multitudo vectorū
 non paucorū viribus estimat̄
 nec tñ forozibus de aliorum
 i firmitate p̄scribitur. sed vni
 cuiq̄ quātū oneris subire au
 pit̄ cupiat relaxatur manē
 te mercedis amulo i virtutum
 augmento: ita etiā semis nō
 laqueus imicendus non sup̄
 vires abstinentie grauioris vec
 tura subeunda ē. sed relinquit̄
 dum ut vnaqueq̄ se pendeat
 nō auctoritate aliq̄ coacta pre
 cepti sed iacimento gr̄ie pro
 uocata: ideo diuersis virtu
 tibus merces aduersa p̄posita
 est: nec aliud reprehendit̄
 ut aliud p̄dicetur. sed oīa pre
 dicantur. ut q̄ meliora sūt p̄
 seruantur. **H**onorabile itaq̄
 cōiugiu sed honorabilior inte

gritas. **N**ā et q̄ matrimonio iūgit
 iurgine suā bñfacit: et q̄ non
 iūgit meli⁹ facit. **E**t q̄ bonū
 non intandū ē: et q̄ melius
 ē eligendū ē. Itaq̄ nō iponit̄
 sed preponitur: et ideo bñ dicit̄
 aplūs. de v̄ginibus p̄ceptum
 dñi nō habeo consiliū at̄ do
Et ei p̄ceptū i subditos fert̄:
 consiliū amicus dat̄. **U**bi p̄
 ceptū ē lex ē: ubi consiliū est
 gr̄a ē. **P**receptū ut ad naturā
 reuocet. consiliū ut ad gr̄am
 prouocet. **E**t ideo lex iudeis la
 ta ē: gr̄a at̄ electozibus re
 seruata ē. **L**ex ut a nature fini
 bus culpe studio demēates
 ad nature obseruāciā pene
 terroze reuocaret: gr̄a aut̄
 ut electos cū studio bonozum
 tñ p̄positis etiā p̄m̄is puoca
 ret. **E**t ut itelligas distāciā
 p̄cepti at̄ consilij. illum reuoc
 deris au i ewāgelio an̄ pre
 scribitur ne homicidiū faciāt
 ne adulteriū admittat. ne fal
 sum testimoniū dicat. **P**re
 ceptū etiā ibi ē: ubi ē pena
 peccati. **A**t vero cū se p̄cepta
 legis memorasset i p̄lesse: con
 silij ei dat̄ ut vendat oīa et
 sequat̄ dñm. **H**ec ē nō p̄cep
 to i perantur: sed pro consi
 lio deferuntur.

Duplex nāq̄ forma mā
 dati est: vna p̄ceptiua
 altera voluntaria. **U**n et do
 min⁹ i alia dicit. nō occides

ibi p̄cipit: i alia si vis p̄fect⁹ esse
vade vende oīa tua Ergo h̄ liber
ē ap̄tō: cui⁹ desertur arbitrio
Itaq; q̄ p̄ceptū iplēuerit possunt
dicē⁹ Terui iuuiles sum⁹: qd̄ de
buim⁹ facē fecim⁹ Hoc virgo
non dicit: nō dicit ille q̄ bona
sua vendidit. sed q̄i reposita
expectat p̄mia⁹ sicut apostol⁹
qui ait: ecce nos reliquim⁹ oīa
et secuti sum⁹ te quid gō erit
nobis? Non ēi quasi iuuilis
seruus qd̄ debuit facē fecisse
se dixit: sed q̄i vtilis dno. qui
cōmissa sibi talenta quesitis
multiplicauit vsuris. mercedē
fidei atq; v̄tutis bene sibi cōsciū
meritorūq; seaur⁹ exp̄ctat Et
ideo ei cū ceteris dicit² Vos q̄
secuti estis me i regnatioē cū
sedeit fili⁹ hoīb⁹ i sede maies
tatis sue: sedebitis et ip̄i sup̄
duodecī sedes iudicātes duo
decī tribus isrl⁹ At vō q̄ tale
ita seruauit et si p̄mia mi
nora tñ p̄mia polleret² dicēs
Cū sup̄ pauca fuisi fidelis:
sup̄ multa te cōstitua Fides igit²
ex debito: misericordia i p̄mio.
Cū bñ credidit ut ei credat² e
meruit: qui bñ contulit qm̄ su
um nō quesuit qd̄ celeste est
ip̄etrauit Ideo gō p̄ceptū non
datur. consiliū datur: p̄ceptū
ēi castitatis ē consiliū integritat⁹
Ded nō om̄s capuit hoc ver
bum: sed quib⁹ datū ē.

Sunt ei spadones q̄ de

^{nati}
vtero mris sic ~~egressi~~ sūt: i
quibus nature necessitas nō
v̄tus ē castitatis. et sūt spa
dones qui seipōs castrauerūt
volūtate vtiq; nō nātate:
et sūt spadones qui facti sūt
ex hoībus Et ideo maḡ i hīs
cōtinentie gr̄a: qā volūtatis
facit nō cōtinentie ifirmitas
Nā daret itegrū diuini op̄is
seruare mun⁹ Nec illis forte
parū sit lubrico corp̄is non
teneri: nā et si erepta ē sub
eundi ist⁹ palma certam⁹:
erepta etiā materiā p̄culi: et
q̄uis nō queit coronari nō
queit tñ vincā Habet alia
gr̄a v̄tutū. quibus cōmēdare
se debeant. si firma sit fides
proflua misericōdia. aliena aua
ritia. frequēs gr̄a: sed i istis
nulla culpa. qz facti ignorātia
Non eadem causa eorū q̄ i se
ipsis ferro v̄tūt²: quos non
ip̄udent² de flexi⁹ Dūt ei q̄
virtutis loro ponat ferro cul
pam cōpescere de quib⁹ et si
nrām nolim⁹ p̄ferre senten
ciā q̄uis sint statuta maior⁹
considerēt tñ ne quis id ad
p̄fessionē ifirmittatis trahat
nō ad gl̄az firmitatē Ergo ne
mo militet ne aliq̄i vincat²:
nec pedis v̄tat² obsequio q̄
gradiendi p̄culū reformi
dat: nec oculi itendat officio
q̄ cōcupiscentie timet lapsum
Ded quid p̄dest carnē abside

cū culpā i ipō sit aspā: Nā et q
 videt mulierē ad cōcupiscēdū
 iā mechatur ē eā i corde suo: et
 que similit' virū i cōcupiscē
 videt adulteratur. Castos nō
 firmos nos esse cōuenit: pu
 dicos oculos habere nō debi
 les. Memō igit' ut pleriq' ar
 bitrantur se debet absadere:
 sed magis vincere. Victores
 eī recipit eā: non victos. Et
 quid argumētis? cū presto sit
 aplici forma p'scripti. Sic eī
 habes. Utinā et absadant: q'
 volūt vos arcūdi. Cur eī oca
 sio corone et v̄tutis vsus eri
 pitur hominū: qui natus ē ad
 laudem ad v̄tutiā p'parat' ē
 qui ipē poa' v̄tute aīmi cas
 trare se posset. Dūt eī spado
 nes: qui seipōs castrauerunt
 p'p' regnū celozū. Sed nō hoc
 omīb' i'peratur: ab omīb'
 autē flagitatur.

A Tenū qui madata dat de
 cretorū semp debet tene
 mensurā: et que pensa distri
 buit equitatē debet examinis
 reseruare. Utatēra eī fallax
 abhominā' ē apud deū. Est g'
 min9 pond9 et mai9 et mini
 mū et mēsure duplices: i mū
 da i cōspectu dñi utraq'. Dūt
 pensa que diuidit sapia' et
 ita diuidit ut v̄tutē v̄tutes q'
 estimet singulozū: et ideo di
 citur qui p' capē capiat. Dat
 eī creator om̄ affectus esse va

rios singulozū: et ideo v̄tutē p̄mij9
 prouocauit nō i'firmatē v̄tut'
 alligauit. Sic et ille genāū doc
 tor bonus morū auriga n̄ozū
 et quidā iteriozū rector affectiū:
 qui de seipō didicerat legi mē
 tis legē corpis repugnare: ean
 dem tñ x' gratiā cedere: sic m
 quam varios cursus mēcū re
 pugnare. Et ideo neq' intm̄ ad
 hortationē integritatis itendit
 ut aboleret grām nuptiarum:
 nez ita cōiugū p'tulit ut studia
 itegritatis extigueret: sed a con
 tinentie p'suasiōne icapiens ad
 i'continēcie remedia descendit:
 et cū brauiū etne supne vora
 tiois forozib' demonstrasset
 deficē tñ i via neminē passus
 ē ita plaudens p'oribus ut nō
 despiceret et sequentes. Viditeat
 eī et ipē q' dñs ihesus alijs pa
 nem ordeaceū ne i via deficē
 rent: alijs corpus suū ut ad
 regnū contenderent m̄strauit.
 Nec dñs ipē p'ceptū iposuit sed
 voluntatem i'uitauit: nec apos
 tolis p'ceptū statuit. sed consiliū
 dedit: sed non hoc humanū
 consiliū humanarū virū ha
 bere mensurā diuinū mun9
 misericordie confitetur i se esse
 collatum ut fideliter sciret pri
 ma referre. scda disponere:
 et ideo existimo inqt nō sta
 tuo sed existimo bonū esse p'p'
 instantem necessitatem. Nō
 ergo culpa copula nuptialis:

quā si culpanda esset quasi necessi-
tatis sarcina declinanda Lex ei
asfirmat uxore ut in laboribus
et in tristitia filios generet: et
conuersio eius ad virum sit quod ipse
ei dicitur. Ergo laboribus et
doloribus in generatione filiorum
addiatur nupta non vidua: et
dominatui viri sola subditur
copulata non virgo. **Q**uoniam autem ho-
rum virgo libera est: que verbo
dei sui sponspondit affirmat: que
sponsum benedictionis cum facibus
expectat bono lumine volun-
tatis accenso: et ideo prouocat
consilijs non vinculis illigatur. **V**idua
preceptum accipit sed consilium:
consilium autem non semel datum sed se-
pe repetitum. **E**t primo dixit bonum
est mulierem non tangeri: et iterum
volo sic omnes homines esse sicut et
meipsum: et tertio bonum est illis
si sic maneant sicut et ego: et
quarto bonum est propter partem ne-
cessitatem: et hoc placeat domino: et
hoc honestum esse. postremo bac-
torem esse in viduitate pseue-
rantem esse non tamen suo consilio
sed eadem dei spiritu diffiniuit.
Quenam igitur talis consiliarius
benignitatem refuset: qui et
voluntati habenas indulget:
et id suadet alijs quod in se experit
utile iudicauit non facile con-
prehendi nec fastidiosus equi:
Que igitur refugiat sancta fie-
ri corpe et spiritu: cum super labore
sit premium super opus merces. **A**z

hoc ita dico ut non laqueum ceteris
iniciam: sed ut commissi ruris non
operari agrum hunc eadē fertile
terram nunc integritatis flore ver-
nante nunc viduitatis grauata
te polloquentem. nunc etiam coniugij
fructibus rediuidantem. **N**am
et si diuersi vni in agrum fruc-
tus sunt: nec tanta ortorum lilia
quante ariste segetum messum spi-
ce coplurimum spacia caporum
recipiendis aptantur semibus
quod nouales redditibus fructibus
ferantur.

Bona ergo viduitas: que
torrens aplice iudicio pre-
dicatur. **N**ec est magistra fidei:
ingrata est castitatis. **U**n et illi qui
deorum suorum adultera et pro-
bra venerant: celibatus et vi-
duitatis statuere penas ut e-
muli criminum mutarent stu-
dia virtutum: sperne quidem
qua facultate querebant sed stu-
dio quo propositum castitatis abole-
rent. **N**am confertis miles sti-
pendijs arma deponit et re-
licto officio quod gerebat ad pro-
prietatem riuam dicitur: ut et
ipse exerate laboribus vite re-
quie consequatur: et alios spes
future quietis subeundis faciat
operibus propiores. **A**gricola
quos maturior torquenda
alijs estina committit: et per
iuuenalia grauata opera pro-
uideniam cure senilis explo-
rat vite facilius tondere quam pre-

mere iuuenescēte luxuriā re-
 pumat et adolēcentem lasciviā
 falce succidat. parozū quōdā par-
 tū castitatē docens etiā i viti-
 bus expetendā. Simil ē huc vi-
 dua que velut emeritis vete-
 rana stipendijs castitatis et si
 coniugij arma deponat. domus
 tū totius pacē gubnat. et si ve-
 hendis oneribus oiosa maritā-
 di tū iuniorib9 prouidi ubi cil-
 tus vtilior. ubi fruct9 vberior
 sit quarū copulā aptozē senili
 grauitate disponit. Itaz si ma-
 turiorib9 poas q̄ iuniorib9 cō-
 mittitur ager: turpe putes vt-
 liorem esse nuptā q̄ viduam.
¶ Si psecutores fidei psecu-
 tores etiam fuerūt viduitatis
 utiq; fidem sequētib9 viduitas
 non pro supplicio fugienda est
 sed tenenda pro p̄mio. **¶** For-
 tasse aliquib9 p̄t̄ suscipiendos
 liberos coniugia iteranda vi-
 deantur. **¶** Si filozū stidū
 causa nubendi ē. vtz ubi fruct-
 tus ē filozū causa nō suppetit:
 q̄nq; cui9 consilij sit iterū ex-
 periri velle frustra tēptatam
 fecunditatem aut subire q̄m
 ptuleris vbertatē. **¶** Hec ē ite-
 randi causa ē filios nō haben-
 tibus. Ergo illa q̄ liberos sus-
 cepit et pdidit tū ē maior
 itenao que spem generandi
 h9: illa inq; nōne sibi videt
 mter ipsa repetitū fēdera
 nuptiarū amissozū pretexē

funera filozū. **¶** Nōne iterū pas-
 sū qd̄ repetit et ad ipsos vo-
 torū tumulos exceptarū orbitatū
 imagines lamentozū strepitus
 phorrescat. ul' cū accensis funa-
 libus nox duatur: nōne pom-
 pe finebris exequias magis
 putat q̄ thalamū pparari. **¶** Sur-
 igit filia dolores quos times
 repetis: que filios quos nā non
 speras requiris. **¶** Si grauis ē
 dolor: subter fugienda tū9 cau-
 sa ē nō petenda. **¶** Nā t' qd̄ con-
 silij tribuam: que liberos ha-
 bes. **¶** Sine tibi causa nubēdi:
 n̄ forte leuitatis error et im-
 temperantiae vsus et sauij co-
 git pectoris cōsaēciā. **¶** Sed con-
 silij sobrijs nō ebrijs datur et
 ideo apud liberā cōsaēciā m̄
 sermo ē cui vtrūq; est itegrū.
¶ Habeat sauaa remediū: mes-
 ta consiliū. **¶** Tu inq; filia qd̄
 moliris. **¶** Sur heredes queris
 extraneos: cū habeas tuos.
¶ Non filios desideras quos ha-
 bes: sed seruitutē quā nō ha-
 bes. **¶** Hec ē et vera seruitus: i
 qua est ifractor amor: q̄m nō
 deflozate pign9 v̄ginitatis et
 plena s̄ pudoris et q̄ne etas
 p̄ma cōmendat. **¶** Vbi offensa
 grauior. suspectior itolenaa
 concordia ifrequētiar9: q̄ nō
 temporib9 iolitis amor non
 vigenis annis forma cōaliat.
¶ Prolesta pietas ut amare libe-
 ros metuas: aspire liberos.

erubescas: atq; inde oriat^r causa
discordie. vñ solet mutuis amor
militere affectus parentū: ge
nerare liberos nō frēs futuros
tuorū sed adūsarios filiorū
Quid ē g^o generare alijs libe
ros: n̄ spoliare quos habes li
beros. quib⁹ pariter auferūt^r
et pietatis officia et cōpēdia
facultatū. Lex diuina celesti
int^r se cōiuges auctoritate con
strinxit: et diffiale manet
mutuis amor. Tulit eī costam
de vno et formauit feminā:
ut sibi eos inuicem copular et
dicens. et erūt duo ī carne
vna. Non hoc de sedis: sed pri
mis nuptijs dixit. Neq; eī eua
scdm accepit virū: neq; sacra
ecclia scdm agnouit virū. Sa
cramentū eī illud magnū ē ī
x^o et ī ecclia: et ideo custodi
endū ē. Sed neq; ysaac aliam
p^r rebeccam scuit uxorem:
neq; abraham p^rem cū alia n̄
cū sara sepeliuit uxore. Nam
ī sancta rachel magis figura
mysterij fuit q̄ ordo cōiugij: et
tñ ī ea quoz habem⁹ qd ad pri
mi cōiugij graciā referre possi
mus: si quā p^rmo sponsam
habuit plus amauit: nec fraus
exclisit affectū nec sponse a
morem. cōiugij intuent⁹ ab
olerūt. Itaq; sancty patriarcha
nos docuit quantū deferre
primis sponsalibus ipē detu
lerit. Cauete go filie: ne et

grā nūptiarū tenē nequeat
et molestias augetis.

Cephat liber p^rmus bti
Ambrosij episcopi de vidui
tate

Incipit scds eiusdē de eadē

Qui ad cōiuuiū
magnū inuitant^r
apoforeta scā
referre cōsueue
runt: ego ad
bononiensem
tuitatus cōiuuiū vbi sancti
martires celebrata transla
tio ē. v^o vobis apoforeta plē
sūtatis et grāe reseruani.
Apoforeta autē solent habere
trūphos p^rncipiū: et h^o apo
foreta tūmphalia sunt. Xpi
eī n^ri p^rncipis trūphi sunt mar
tarū palme. Nec vero huc diri
gebam: sed q̄a petitus a vobis
sum. def debui meā deferre
que alijs parabantur: ne mi
noz ad vos venire: ut qd m
me min⁹ ē q̄ p^rsumebatur ī
martire plus inueniretur
Martir eī agricola ē cui⁹ vi
talis seruus fuit añ. nūc con
sors et collega martiry. Pre
cessit seruus ut p^rvideret
loaym: secuty ē dñs securus
qd fide seruili iā inueniret pa
ratum. Non aliena laudam⁹:
passio eī serui dñi disciplina
est. Hic itatuit ille implet: